

GEN

Galerie elity národa – nejrozsáhlejší dokumentární projekt České televize se vrací

Dagmar Havlová, Zdeněk Sternberg, Hana Zagorová, Šimon Pánek, Viktor Preiss, Martina Sáblíková, Petr Pithart, Eva Herzigová, Jiří Drahoš, Jožka Černý, Jiří Brady, Jiří Bartoška, Dana Drábová, Madeleine Albrightová, Jiří a Otto Bubeníčkovi a další osobnosti dokumentárním pohledem režisérů jako Olga Sommerová, Karel Smyczek, Vladimír Morávek, Igor Chaun, David Ondříček, Jiří Strach, Vladimír Michálek, Tereza Kopáčová, Viktor Polesný a další – na obrazovky se vrací GEN. Nová řada opět vzniká pod vedením autora projektu Fera Feniče v tvůrčí producentské skupině **Aleny Müllerové**, která k návratu cyklu GEN uvádí: „Na začátku jednání o obnovení záslužného a atraktivního cyklu předložil Fero Fenič asi tři sta jmen osobností, které by si tento portrét nesporně zasloužily. Z toho je vidět, že už byl nejvyšší čas se ke GENU po letech vrátit. Myslím, že tato společnost potřebuje pozitivní vzory. V průběhu natáčení se objevovala ještě další zajímavé jména a bylo velmi těžké z nich vybírat, nejraději bychom natočili GEN o všech. Nakonec vznikl malý poradní orgán napříč televizí, s kterým výběr konzultujeme.“ „Pojem ‚elita‘ stále není v Čechách vnímán tak pozitivně jako jinde ve světě a nepodařilo se ho dosud plně rehabilitovat,“ doplňuje ji vedoucí projektu **Fero Fenič** a dodává: „Snažíme se nevšímat si momentálních ideových kritérií a vybírat lidi hodné této kategorie, osobnosti, jejichž činy a dovednosti byly již zhodnoceny časem a jsou nepřehlédnutelné svou trvanlivostí. I když zároveň také usiluji o co nejreprezentativnější průřez společností, chci co nejdůsledněji hlídat ‚stopu‘, kterou daná osobnost trvale zanechává v novodobých dějinách tohoto národa.“

Cyklus GEN startuje 15. ledna ve 20.00 hod. na ČT1. Zahajovacím dílem je portrét Hany Zagorové pohledem Fera Feniče.

Legendární devítinásobnou zlatou slavicí, spoluautorku více než třiceti desek, interpretku 850 písní, herečku, moderátorku, textařku a básnířku obdivují generace fanoušků již půl století. Vystudovala herectví na brněnské Janáčkově akademii, avšak v roce 1969 se definitivně upsala hudbě. Je interpretkou ceněných šansonů i populárních diskotékových popěveků. Na vrcholu slávy v první polovině 80. let koncertovala téměř každý den. Znamé jsou desítky jejích hitů, počínaje Duhovou vílou, Maluj zase obrázky, Můj čas nebo Je naprosto nezbytné... Portrét Hany Zagorové vypráví o klíčových okamžicích jejího života, o tom, jak ovlivnily její nezaměnitelný projev i tvorbu, se kterou se stále těší mimořádné přízni publika a dodnes vyprodává koncertní sály. Ukazuje i její skutečnou citlivost, kterou dosud mnozí znají jenom z jejích textů.

Fero Fenič: Chci inspirovat diváky k zájmu o pozitivní příklady

autor námětu a vedoucí projektu GEN, režisér a producent, prezident MFF Praha – Febiofest

GEN se po letech vrací na obrazovky České televize. Jak se rodila myšlenka na novou řadu?

Již po odvysílání úvodních dílů, v prvních dnech vzniku České republiky v lednu 1993, ukázal divácký zájem, že budování takové databáze by se mohlo stát důležitým programovým počinem veřejnoprávní televize. I když různé pořady, v různých formátech, už i předtím zachycovaly výrazné osobnosti národa, nešlo do té doby o soustředěnou a pravidelnou činnost, která by postupně, objektivně a napříč všemi oblastmi lidské činnosti systematicky shromažďovala a pro příští generace zachovávala audiovizuální dokumentaci potenciálu národa. Proto hned na první sérii sta dílů navázala další stodílná série, a to pod upraveným názvem GENUS. Stalo se tak proto, že původně se počítalo jen s jednou sérií, a tak měl GEN podtitul „Sto Čechů dneška“. Jeho naplněním jsem chtěl další sérii odlišit i názvem. Původní myšlenka vycházela

především z potřeby napravit pokřivená kritéria zavedená předchozím režimem, kdy byli jako elita národa prezentováni takzvaní „hrdinové socialistické práce“ a skutečná elita byla zatracována nebo přehlížena. První sérii jsme tak především spláceli dluh těm žijícím mimořádným osobnostem, o kterých český národ věděl jen velmi málo anebo jen zkresleně. V průběhu realizace jsem ale pochopil, že je potřeba se dívat nejen zpět, ale i do budoucnosti a zmapovat i další potenciál, který začal růst a rozvíjet se s návratem demokracie. Cítil jsem však nebezpečí možnosti určité inflace, a tak jsem se po druhé sérii sám rozhodl k přestávce. Po pětileté pauze proto přišla třetí série osmdesáti dvou dílů. Teď mě k pokračování, kromě vedení ČT, vybídl i současný stav společnosti, kdy bulvární témata vytlačují z médií ty skutečně inspirativní osobnosti.

Kolik osobností plánujete představit a jak vůbec vypadá výběr osobností?

Máme předvýběr asi tří stovek osobností, nicméně bych byl rád, kdyby se, podle předchozí tradice, znovu podařilo zachytit sto osobností elity národa. Současný výběr vypadá tak, že předkládám své návrhy sedmičlenné radě renomovaných odborníků, kterou jmenoval generální ředitel ČT. Zatím se v drtivě většině mých návrhů shodujeme. Možná i proto, že nejde o můj subjektivní názor či pocit, ale důsledně se držím kritérií, která jsme si pro

výběr stanovili. Je to takové desatero vzniklé ještě před samotnou realizací, které pomáhá „měřit všem stejným metrem“... Problém je v tom, že je mnoho osobností, které v nějaké oblasti dosáhly něčeho mimořádného, za co si zaslouží úctu a respekt – ale GEN musí být o těch, kteří mají přesah i přes svůj obor a také přes hranice naší země. To ho chrání, aby neupadl jen do lokálních kritérií.

Jsou osobnosti, u kterých Vás obzvlášť mrzí, že nebyly představeny v dřívějších řadách, a nyní to už nelze dohnat, protože už nežijí?

Ano, jsou osobnosti, které jsme zachytit nestihli, na druhé straně je více těch, které se ještě zaznamenat podařilo, často na poslední chvíli, třeba Rudolf Firkušný nebo Rafael Kubelík. V případě Olgy Havlové nebo Ester Krumbachové jde o jediný dokument, který o nich za jejich života vznikl. V jiných jsme zase české veřejnosti poprvé představili osobnosti, které do té doby nebyly ještě české veřejnosti dostatečně známé, například Bořek Šípek, Jan Kaplický, Eva Jiřičná, Václav Vojta nebo profesor Jan Švejnar...

A objevily se i osobnosti, které z jakýchkoliv důvodů nechtěly být zařazeny do GENU? Odmítl Vás někdo?

Samozřejmě, třeba Milan Kundera zásadně odmítá kontakt s médii a Ivanu Trumpovou, kterou jsme poprvé oslovili už před mnoha lety, nepřesvědčili ani její blízcí přátelé, které jsme požádali o pomoc. Už při prvním startu cyklu vyvolalo polemiku označení „elita národa“. To zase bylo důvodem u jiných osobností, které buď ve své skromnosti, nebo obavách z podráždění společnosti účast v cyklu nepřijaly. Na druhé straně mnozí přijali nabídku jako ocenění, a tak jsme mohli zaznamenat i ty, kteří jinak o svou medializaci nestojí.

Jaký je vlastně Váš cíl u GENU?

GENem bych rád diváky inspiroval k zájmu o pozitivní příklady naplnění lidského života. Získat z nich nové impulsy a u mladších diváků i vzory. Myslím, že je přínosné znát v jednotlivých oblastech lidské činnosti jejich vrcholy, tím spíše české, dokazující nejen to, co lze dokázat v našich místních podmínkách, ale i jak je překonat. V době internetu by GEN mohl být také podnětem k dalšímu nebo hlubšímu zájmu o danou osobnost, protože nepochybně mnohé z nich budou pro některé diváky objevem.

GEN je spojen i s celou řadou režisérů. Jsou mezi nimi i nějaká nová jména, která se na dřívějších sériích nepodílela?

První dvě řady byly spojené s největšími režisérskými osobnostmi té doby. GEN točili třeba Věra Chytilová, Jan Němec, Jiří Menzel, Jaromil Jireš, Jan Špáta, Otakar Vávra, Ester Krumbachová, Ladislav Smoljak, Juraj Jakubisko, jako režiséři dokumentu tehdy debutovali i Jiří Suchý a Michael Kocáb. I teď, vedle renomovaných dokumentaristů, se některé osobnosti za kameru postaví úplně poprvé. Třeba divadelní režiséři Jakub Špalek a Dan Špinar, kterému v době startu GENU bylo čtrnáct let, nebo muzikant Ondřej Brzobohatý, který měl tehdy deset let, zatímco Olze Špátové bylo jen devět let, ale na GENU se tehdy podíleli oba její rodiče. Nováčkem je i Jiří Strach, který už byl tehdy sice studentem, ale s dokumentem se setkává jen příležitostně, stejně jako výtvarník David Černý anebo Václav Marhoul. Režisérem debutujícím v dokumentu je i Jiří Mádl, kterému bylo jen sedm, a přece si prý dodnes pamatuje jeho znělku, kterou slýchal ve své dětské postýlce z obyvaku, kde se dívali rodiče.

Proč jste oslovil i režiséry hraných filmů?

Chtěl jsem cyklus obohatit i o jiné pohledy, nesázet jen na jistoty a občas diváky i překvapovat. Sám jsem zvědavý, jak se s tímto úkolem vypořádají ti, kteří se dokumentu běžně nevěnují, nebo tvůrci z jiných oblastí umění. Domnívám se totiž, že to může být vzájemně obohacující a aspoň trochu se tím možná naruší určité stereotypy, které v současném dokumentu zdomácněly.

Říkáte, že některé díly budou režírovat osobnosti z jiných profesí. Můžete někoho jmenovat?

Dramaturgicky jsme se snažili vytvářet zajímavé kombinace, ať už lidí sobě blízkých, jako třeba David Koller, kterého točí David Černý, kardinál Dominik Duka, jehož portrét realizuje Jiří Strach, Vladimír Michálek, který se setká se svou kamarádkou Evou Herzigovou. Nebo Michal Herz natáčí svého otce Juraje Herze a Ondřej Brzobohatý svou manželku, první českou Miss World Taťanu Kuchařovou. Zatímco jazzman Martin Kratochvíl připravuje portrét jednoho z nejlepších světových jazzových kontrabasistů a baskytaristů Miroslava Vitouše. Na druhé straně například mladá divadelní osobnost Jakub Špalek se poprvé sejde a seznámí s divadelní legendou Ladislavem Smočkem, režisér Saša Gedeon s filmovým bardem Ivanem Passerem a vojenský fanda Václav Marhoul by měl poprvé natočit nejen dokument, ale i absolvovat s armádním generálem Petrem Pavlem cvičení NATO.

Vy sám jste natočil portrét Hany Zagorové...

Přiznám se, že původně jsem chtěl zůstat jen v pozici vedoucího projektu a sám do něho jako režisér nevstupovat. To je vždy trochu riskantní. Už tím, které tvůrce oslovuji a s jakou osobností je pouštím do realizace, to dramaturgicky ovlivňuji. Pak samozřejmě diskutujeme ve střížně nad natočeným materiálem a prvním sestřihem. Nechtěl jsem je svým vlastním režijním pohledem, i kdyby jen nechtěně, navádět k tomu, aby se připodobňovali, nebo naopak vůči mně vymezovali. Cyklus GEN má již svou ověřenou

podobu, inspirace se dá hledat ve všech jeho 282 dílech... Ale nakonec jsem se nechal přesvědčit svým okolím, že když už jsem téměř patnáct let nic nenatočil, měl bych naopak právě teď ukázat, že jako režisér stále ještě něco umím a moji kolegové mi mohou důvěřovat a naslouchat bez obav...

Když se řekne Vaše jméno, většina lidí si vybaví Febiofest a právě dokumentární cyklus GEN. Co pro Vás osobně GEN znamená, třeba v profesním životě – ve Vaší kariéře?

GEN se pomalu a jistě stává jakýmsi mým osudovým životním projektem. Měl jsem kdysi úplně jiné představy o tom, co

bych chtěl dělat a čeho dosáhnout. Od dokumentu jsem vlastně původně začal utíkat k hraným věcem. Porevoluční atmosféra a potřeba být užitečný mě však k dokumentu vrátila, protože v té době se tvorba hraných filmů nejen rozpadala, ale i zkomercializovala až k znicotnění. Naopak dokument, do té doby významný převážně jako propagační režijní nástroj, se díky potřebě vyrovnání se s minulostí a potřebě pomoci nalezení cesty k nové budoucnosti stal daleko důležitějším. Proto se moje studio Febio, které jsem si tehdy kvůli vytvoření vlastního svobodného prostoru založil, začalo věnovat hlavně dokumentu. Úspěch našich projektů pak časem vedl k tomu, že se pro nás stal tento žánr stěžejním. Hodnotu GENu jsem pochopil až po nějakém čase, kdy zanikl Krátký film. Různé národní instituce shromažďují svědectví o minulých generacích, uchovávají doklady o současnosti, ale v době rozvoje audiovizuálních nosičů nikdo systematicky nevytvářel a neshromažďoval audiovizuální svědectví o potenciálu národa ve vizuální podobě napříč všemi sociálními a profesními skupinami. Tehdejší divácký ohlas mi potvrdil, že to byl správný krok. I když dnes se už takový ohlas opakovat nemůže, cítím, že teď už nejde jen o jeho dnešní úspěch a sledovanost. Je to typ projektu, jehož hodnota může v toku času jen růst. A tak je klidně možné, že ze všeho, co jsem natočil, nakonec stejně přežije právě GEN a jeho historický odkaz. To už se v životě tvůrců stalo nejednou, že je přežilo spíše něco, čemu ve své tvorbě sami přisuzovali menší význam, než to, k čemu se upínali... Tak se s tím postupně začínám smířovat.

Galerie elity národa:

Hana Zagorová *zpěvačka*

Jak chápete pojem elity národa?

Chápu tak osobnosti, které po sobě ve společnosti zanechaly nějakou stopu.

Můžete jmenovat někoho konkrétního, koho si vážíte a nebála byste se jej/ji označit za takovou elitu?

Jednoznačně jako první mě napadá Václav Havel.

Sledovala jste dřívější série cyklu GEN?

Přiznám se, že moc dílů jsem neviděla, protože jsem byla hodně pracovně vytížená, ale jsou díly, které si vybavím, a to například právě portrét Václava Havla.

Váš medailonek natočil Fero Fenič. Prozradil Vám, proč si Vás vybral?

Neprozradil, ale moc si toho vážím. Opravdu jsem velmi ráda.

Dana Drábová

jaderná fyzička

Kdo podle Vás patří k elitě národa? Jaké charakteristiky by taková osobnost měla mít?

Elitou národa jsou pro mne lidé, kteří něco umějí, vynikají ve své práci, něco dokázali a jsou barevnější než průměrná šed' okolo. Borci, co umějí zabrat nejen pro sebe, ale i pro zemi, kde jsou doma. Borci, pro které Desatero není čítančový pojem. Borci, kteří se umějí zasmát. I sami sobě.

Můžete jmenovat někoho konkrétního, koho si vážíte a nebála byste se jej/ji označit za elitu?

Takových lidí je víc, než by se nám zdálo. Já je potkávám na každém kroku. Jen o nich moc nevíme, protože raději něco dělají a přízeň médií je jim dost ukradená. Takže s dovolením nikoho konkrétního neuvedu.

Sledovala jste dřívější série cyklu GEN? Jak tento projekt vnímáte?

Sledovala, systematicky a moc ráda. Ať už to byly díly věnované lidem velmi známým, nebo těm mně tehdy neznámým. Je záslužné zaznamenat pro ty, co přijdou po nás, že tu byly takové úžasné osobnosti jako Hana Hegerová, Pavel Tigrid, Josef Koutecký, Viktor Fischl. To jen namátkou. A že jim mohou být inspirací. Jako byli nám.

Váš medailonek natočil Pavel Jandourek. Prozradil Vám, proč si Vás vybral?

Moc jsme o tom nemluvili, ale krátce se zmínil, že původně studoval techniku v Brně, takže má vztah k inženýrským oborům a jaderné technologie ho zajímají. Já bych v tom ráda viděla i možnou souvislost mezi jadernou energií, Maharalem a jeho golemem.

Jiří Drahoš

předseda Akademie věd ČR

Kdo je podle Vás elita národa? Jaké charakteristiky by měla mít?

O aristokratickou elitu jsme v Čechách přišli zákonem v roce 1918. Pro mě jsou elitou národa jednotlivé výjimečné a inspirující osobnosti, které slouží jako pozitivní příklady pro většinu z nás.

Můžete jmenovat někoho konkrétního, koho si vážíte a nebál byste se jej/ji označit za elitu, a proč?

Takových lidí je celá řada, jenom z vědecké sféry mne napadá prof. Otto Wichterle nebo čestný předseda AV ČR prof. Rudolf Zahradník. Oba naplňují výše zmíněné kritérium vrchovatou měrou.

Sledoval jste dřívější série cyklu GEN? Jak tento projekt vnímáte?

Sledoval a vnímám jak tehdejší GEN, tak i současný projekt jako velmi přínosný. Autorský výběr respondentů je samozřejmě subjektivní, ale v dnešním povrchním a klipovitém světě médií a různých „celebrit“ ukazuje poutavou formou lidi, kteří něco ve svém životě dokázali a mohou být skutečným příkladem zejména pro mladé.

Váš medailonek natočil Oskar Reif. Prozradil Vám, proč si Vás vybral?

Bavili jsme se o tom velmi krátce, ale Oskara Reifa zaujalo mimo jiné i to, že máme společné kořeny. Naše rodiny pocházejí ze Slezska a jeho dědeček i můj otec byli kantoři.

Zdeněk Sternberg

šlechtic

Jakou charakteristiku by podle Vás měly mít osobnosti patřící k elitě národa?

Absolutní etickou integritu, široké vzdělání, odpovědnost, kultivované vyjadřování, laskavost a smysl pro humor.

Můžete jmenovat někoho konkrétního, koho si vážíte a nebál byste se jej/ji označit za elitu?

Václav Havel a možná Petr Pithart. Z české historie by se mi vybíralo snadněji.

Sledoval jste dřívější série cyklu GEN?

Na GEN z 90. let si vzpomínám jen matně, ale působil na mne a na mé okolí velmi pozitivně.

Váš medailonek natočil Martin Štoll. Prozradil Vám, proč si Vás vybral?

Nepamatuji se, že by mně to prozradil, ale mám ho v paměti jako velmi laskavého pána.

Milan Uhde

disident, dramatik, politik

Kdo podle Vás patří k elitě národa? Můžete jmenovat někoho konkrétního, koho si vážíte a nebál byste se jej/ji označit za elitu?

Slovo elita nepatří do mého slovníku. Podle mne sugeruje skutečnost, jako by někteří členové naší pospolitosti byli hodnotnější a cennější než jiní. Kritériem pro takzvané elity je většinou známost a proslulost. Tím se neřídím. Víím, že se někdo se zasloužil o divadlo, jako třeba Václav Havel, jiný o konkrétní vědu, jako třeba profesor Wichterle, jiný úspěšně a užitečně podnikal, jako třeba Tomáš Baťa, Tomáš

Garrigue Masaryk se zasloužil o stát. I mezi živými bych takové zasloužilé lidi našel, ale za elitu je označit odmítám.

Sledoval jste dřívější série cyklu GEN? Jak tento projekt vnímáte?

Samozřejmě jsem se snažil zhlédnout celou tu programovou řadu a jsem dodnes přesvědčen, že to byl nesmírně šťastný nápad, a jeho realizace mi připadala přesvědčivá.

Váš medailonek natočil Břetislav Rychlík. Prozradil Vám, proč si Vás vybral?

Jsme kamarádi a své přátelství a jeho projevy si nezdůvodňujeme. Ale jestli si dobře vzpomínám, režiséra mého medailonku mi k mé radosti nabídl pan Fenič.

Dominik Duka

kardinál

Kdo podle Vás patří k elitě národa? Jaké charakteristiky by taková osobnost měla mít?

Slovo „elita“ je z latinského eligere – vybrat, vyvolit, což souvisí s legere – číst, a číst znamená vlastně také vybírat. Kdybych chtěl tomu slovu ponechat jeho pozitivní význam, řekl bych, že k elitě patří ten, kdo dokáže číst, a tedy i rozumět tomu, co se děje v naší společnosti. Není to tedy žádná celebrita, ale např. učitel na gymnáziu, který dokáže svým studentům ozřejmit, jak rozumět světu kolem nás. Zcela tradičně potom byl termín „elita“ spojová s životní moudrostí a

charakterem.

Můžete jmenovat někoho konkrétního, koho si vážíte a nebál byste se jej/ji označit za elitu?

Z těch žijících mohu jmenovat například Jiřího Stránského, prof. Jana Sokola, mého oblíbeného Jiřího Grygara, Františka Halase, paní doktorku Marii Svatošovou, ale třeba i Bělu Gran Jensen, která pomáhá dětem ze zemí postižených válkou, či Kamilu Bendovou a mohl bych samozřejmě jmenovat mnoho dalších.

Sledoval jste dřívější série cyklu GEN? Jak tento projekt vnímáte?

Viděl jsem velkou část dílů oné první řady. Mnohdy to pro mě byla zajímavá příležitost blíže poznat, či vůbec objevit zajímavé a významné osobnosti.

Jožka Černý

král lidových písní

Kdo podle Vás patří k elitě národa? Jaké charakteristiky by taková osobnost měla mít?

Za elitu národa považuji osobnosti, které pro náš národ udělaly velké věci, činy. Mezi elitu by měli patřit významní vědci, lékaři, umělci, sportovci. Lidé, kteří tyto činy dělali nejen v rámci republiky, ale dělali našemu národu dobré jméno po celém světě.

Můžete jmenovat někoho konkrétního, koho si vážíte a nebál byste se jej/ji označit za elitu?

Například spisovatel Arnošt Lustig nebo Jiří Hanzelka a Miroslav Zikmund, Věra Čáslavská, Martina Sáblíková, Jaromír Jágr, Karel Gott a mnoho dalších. Není nutné uvádět proč, tato jména mluví za vše.

Sledoval jste dřívější série cyklu GEN? Jak tento projekt vnímáte?

Ano, právě z této doby je mi GEN znám. Obecně vnímám pořady Fera Feniče jako vysoce hodnotné dokumenty. Moc si vážím toho, že jsem se takového projektu mohl účastnit.

Petr Pithart *disident, politik*

Kdo je podle Vás elita národa?

U nás se nikdy „elity“ jako slovo, jako označení, příliš nepěstovalo. Na to jsme příliš rovnostářští, (i v dobrém) plebejští. Nemá cenu meditovat nad tím, zda je to dobře, nebo špatně. Snad nikdo o sobě nikdy neřekl a neřekne, že patří k elitě. Dnes se o elitách (nedefinovaných) mluví výhradně pejorativně, asi jako o ekvivalentu mocenského establishmentu – ale kde je řečeno, že ti u moci jsou elitou? Je to dnes nepřátelská řeč vůči někomu, kdo se zřejmě sám dosadil do „elit“. Už tím označením ho odpravím. U nás se dnes elitou rozumí něco jako „samozvaní povýšenci“. To slovo je skoro nepoužitelné.

Můžete jmenovat někoho konkrétního, koho si vážíte a nebál byste se jej/ji označit za elitu a proč?

Přesto: skutečná elita dnes? Když už, ale opravdu mi to slovo nejde z úst (je to něco jako danajský dar), tak tedy třeba Jan Sokol. A Věra Chytilová, blahé paměti. Musí něco svrchovaně umět a nebát se, a to nikdy. Nikdy myslím nikdy.

Sledoval jste dřívější série cyklu GEN? Jak tento projekt vnímáte?

Feničovy GENy jsem vždycky oceňoval. I ten nápad, většinou i provedení. Už si jednotlivé kousky nepamatuji.

Váš medailonek natočil Karel Smyczek. Prozradil Vám, proč si Vás vybral?

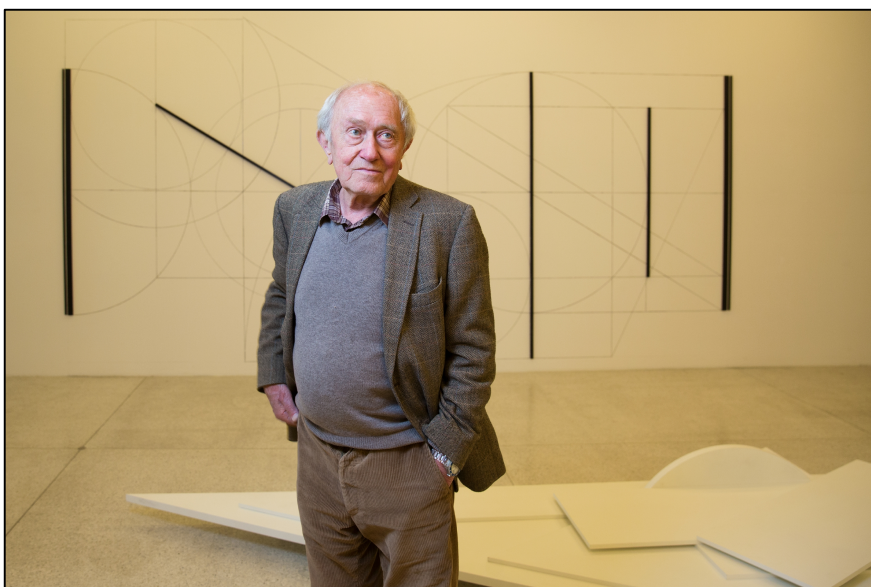
Nechci to zlehčovat, ale i proto, že jsme sousedy. Proč ne? Znal mne o trochu víc než od vidění v televizi. Asi jsem mu nebyl nesympatický a tušil, že by to mohlo platit i obráceně.

Stanislav Kolíbal *výtvarník, sochař*

Kdo je podle Vás elita národa?

Členem elity národa se může stát vědec, umělec, filozof nebo duchovní, lékař stejně jako politik. Předpokládá to ovšem jeho občanský postoj v průběhu života, objevnost a význam v jeho oboru, stejně jako možnost vlivu na veřejnost.

Můžete jmenovat někoho konkrétního, koho si vážíte a nebál byste se jej/ji označit za elitu?

Vážil jsem si malíře Václava Boštíka a františkánského theologa Bonaventuru Boušeho. Oba už bohužel nežijí.

Sledoval jste dřívější série cyklu GEN? Jak tento projekt vnímáte?

Sledoval jsem GEN, ale všechny díly jsem neviděl. Myslím, že tato forma podání přibližuje lépe nějakou osobnost, zejména dnes, kdy média v tomto směru ztrácejí jak prostor, tak potřebnou odbornost.

Jiří (George) Brady

podnikatel a veřejný činitel

Kdo je podle Vás elita národa? Jaké charakteristiky by osobnost patřící k elitě měla mít?

Elita národa je osobnost, která vyniká nejen ve svém oboru, ale má také všeobecný přehled. Její vystupování je vždy etické a morální, i za složitých životních situací. Tento životní postoj je přínosem a inspirací pro ostatní, takže pomáhá vytvořit společnost, která je schopna dosáhnout svých demokratických cílů a zároveň zachovat respekt, porozumění a práva pro všechny občany.

Můžete jmenovat někoho konkrétního, koho si vážíte a nebál byste se jej/ji označit za elitu a proč?

Český národ má mnoho osobností, které jsou elitou národa, ať už mluvíme o minulosti, nebo současnosti, a ve všech oblastech lidského činění. Myslím, že by nebylo správné vybrat jen jedno jméno.

Váš medailonek natočila Olga Sommerová. Prozradila Vám, proč si Vás vybrala?

Paní Sommerová mně neřekla, proč si mne vybrala, ale domnívám se, že ji zaujal fakt, že dva staří páni, kteří nežijí v České republice, mobilizovali český národ. Ten druhý starý pán je Jeho Svatost dalajláma.

Michal Pavlíček

hudební skladatel, kytarista, textař, producent

Kdo je podle Vás elita národa?

Podle mého mínění by elitou národa měly být osobnosti, které jsou jak v odborných kruzích, tak ve všeobecném povědomí uznávanými a respektovanými autoritami s morálním kreditem a s akcentem na určitou unikátnost, originalitu či dopad jejich činnosti.

Můžete jmenovat někoho konkrétního, koho si vážíte a nebál byste se jej/ji označit za elitu?

Měl jsem to štěstí potkat několik zajímavých lidí, kteří by mohli být takto zařazení. Ale nechci být konkrétní.

Sledoval jste dřívější série cyklu GEN? Jak tento projekt vnímáte?

Ano. Viděl jsem řadu dílů a tento formát mini portrétu mi připadá velmi povedený. Snaha o výstižnou charakteristiku osobnosti očima jiné osobnosti.

Váš medailonek natočil Petr Nikolaev. Prozradil Vám, proč si Vás vybral?

Na to by vám měl spíše odpovědět Petr. Známe se už od studií na FAMU a myslím si, že Petr má cit pro zobrazení duše muzikanta.

Viktor Preiss

herec

Kdo je podle Vás elita národa?

Výrazné osobnosti, které zásadně ovlivnily kvalitu duševního i fyzického života našeho národa, zasloužily se o jeho kultivaci a obohacení – ve smyslu bohatství duševního i samotné ochrany lidské existence, jako je záchrana zdraví a života. Osobnosti, které své povolání povýšily na životní poslání, věnovaly svůj talent a vědomosti lidskému společenství a staly se pojmy ve svém oboru. Bylo tedy pro mě velkou ctí, když jsem byl osloven a vybrán do pokračování tohoto projektu, ale v souvislosti se zmíněnými skutečnostmi jsem od počátku zpochybňoval volbu mé osoby a o to víc zvažoval, o čem by těch 13 minut předepsaného času mělo být...

Můžete jmenovat někoho konkrétního, koho si vážíte a nebál byste se jej/ji označit za elitu?

Asi nebudu sám, kdo řekne, že na takovou otázku lze jen těžko odpovědět. Elitou národa může být i zcela neznámý člověk.

Sledoval jste dřívější série cyklu GEN? Jak tento projekt vnímáte?

Mnoho dílů jsem měl možnost vidět. Je to paměť národa, projekt, který zhodnotí čas.

Váš medailonek natočila Olga Sommerová. Prozradila Vám, proč si Vás vybrala?

Doufám, že mohu prohlásit, že mě s Olgou Sommerovou pojí přátelství, a je mi ctí, že jsem se s ní mohl setkat – nejen při práci na dokumentu o Boženě Němcové, ale i na jednom z dílů projektu ČT „Tajemství rodu“, při kterém nás putování s kamerou přivedlo do mnoha míst, včetně polského pohraničí, a setkali jsme se s mnoha zajímavými lidmi. A jako bonus to byla možnost lidsky se vzájemně poznat. Moc si toho vážím, stejně tak, jako obdivuji její cit a vidění, profesionalitu a neobyčejnou empatii při práci dokumentaristky. Čekal jsem nejméně rok, až se jí trochu uvolní pracovní program a najde si čas na společnou genealogickou pouť. Olga Sommerová říká, že lidi musí poznat, vstoupit jim do soukromí, aby o nich mohla vypovídat. A to chce čas. Proto jsem byl rád, že to byla ona, s kým jsem „GEN“, vzdor svým pochybnostem, mohl dělat.

Portréty jednotlivých osobností připravili:

Oskar Reif

Kdo podle Vás patří k elitě národa? Jaké charakteristiky by taková osobnost měla mít?

Slovo elita je pojem téměř matematický, neboť vyjadřuje jistou množinu výjimečných jedinců. Není to exkluzivní uzavřený klub, do kterého vstoupit není snadné a koupit si v něm členství není možné. Je to skupenství lidí, mezi které vás nominuje výjimečný životní výkon, jehož přínos pro nás „neelitní“ je dokazatelný a nezpochybnitelný a nejlépe i s mezinárodním přesahem.

Češi jako národ jsou světovou elitou v ničení vlastních elit. Elity v Česku jsou historicky ohroženým a většinou i ubývajícím druhem. Pokud teď nastala vzácná možnost dokumentárně zachytit některé příslušníky „enklávy výjimečných“, využijme ji a radujme se z ní.

Natočil jste portrét Jiřího Drahoše. Z jakých důvodů padla Vaše volba právě na něj?

Prof. Jiří Drahoš je vynikající vědec – fyzikální chemik se spoustou článků v renomovaných mezinárodních publikacích, autor a spoluautor mnoha patentů, pedagog přednášející na světových univerzitách, bývalý ředitel Ústavu chemických procesů, bývalý prezident Evropské federace chemického inženýrství, čestný člen mnoha prestižních mezinárodních oborových institucí a momentálně i předseda Akademie věd ČR. Jenom tento stručný profesní výčet by stačil na zařazení pana profesora Drahoše mezi zmíněnou „elitu národa“. Je tu ale ještě jeden a pro mě nejvíce fascinující aspekt života pana profesora. Pan profesor Drahoš je totiž slušný člověk. Nebyl v KSČ, nespolupracoval s StB a ani po revoluci nevstoupil do žádné politické strany. Svou kariéru vybudoval vlastními silami a slušností. To dosvědčují i jeho spolupracovníci. Pro mě je tento rodilý Slezan s velkým muzikálním talentem autentickým příslušníkem elity národa. Elity, na kterou mohu být hrdý.

Jaký je váš vztah k cyklu GENU a co byste chtěl, aby sledování krátkých dokumentů u diváků vyvolalo?

Můj vztah k cyklu GEN se odvíjí od mých dvou autorských účastí na tomto projektu. Hudebního skladatele a pedagoga prof. Petra Ebena jsem měl možnost zachytit při světové premiéře jeho oratoria Posvátná znamení. Tato výjimečná událost se odehrála v salcburském dómu, v místě, kde před prof. Ebenem uváděli svá díla Mozart a Haydn. Prof. Eben byl tehdy vyzván k složení a nastudování tohoto díla představiteli salcburské diecéze jako jeden z největších žijících skladatelů soudobé hudby. Mimořádnost této události a životní vzpomínky prof. Ebena byly pro mě jedním z nejsilnějších zážitků v oblasti mé dokumentární tvorby. O profesoru Drahošovi již byla řeč. Je zajímavé, že pan profesor Drahoš jako dlouholetý člen amatérského pěveckého sboru je velkým ctitelem tvorby pana profesora Ebena. Přál bych si, aby diváci GENU měli prostřednictvím těchto lapidárně dokumentárních tvarů možnost poznat, že ač se nám zdá doba jakkoliv těžká, tak schopní a slušní lidé mezi námi stále žijí.

Pavel Jandourek

Kdo podle Vás patří k elitě národa? Jaké charakteristiky by taková osobnost měla mít?

O tomhle se diskutuje od té doby, co se GEN točí. Dokonce si vzpomínám na rok, kdy se podtitul „elita národa“ musel z názvu pořadu vyhodit, takže: *ELITA označuje kategorie osob, které v určitém systému či subsystému zaujímají vedoucí nebo jinou významnou úlohu, a to díky svým individuálním vlastnostem, profesionálním kvalitám či sociálnímu postavení* – lépe než Wikipedie bych to neřekl.

Natočil jste portrét Dany Drábové. Z jakých důvodů padla Vaše volba právě na ni?

Paní Drábovou jsem si vybral samozřejmě především proto, že její názory a vystupování v roli „hlídacího psa“ jaderné energie u nás jsou mi velmi sympatické. Potom taky mám roztočený film podle románu Ludvíka Součka, kde radioaktivita hraje velmi důležitou roli, tak abych se něco dozvěděl, a navíc jsem se chtěl kouknout do jaderného reaktoru, kam se normálně nesmí. Ale Homera Simpsona jsme tam, k mému zklamání, nepotkali.

Jaký je váš vztah k cyklu GEN a co byste chtěl, aby sledování krátkých dokumentů u diváků vyvolalo?

Práce pro Febio byla v mém profesním životě velmi důležité období. Bylo to místo, kde mi bylo vždy dobře jak pracovně, tak i lidsky, a jsem moc rád, že Fero Fenič alespoň takto znovu svou značku oživil. Už dnes je GEN velmi sledovaný dokumentaristický tvar, ale jeho význam podle mne nejvíce ocení až příští generace. Pro nás tvůrce je to však i výzva, protože zkoncentrovat portrét člověka do dvanácti minut je taky trochu umění.

Dagmar Smržová

Kdo podle Vás patří k elitě národa? Jaké charakteristiky by taková osobnost měla mít?

Pro mě jsou elitou národa lidé, kteří dělají něco pro druhé, aniž by očekávali potlesk, slávu a finanční ohodnocení. Ti ale většinou nebývají tolik vidět.

Pokud bych měla mluvit o cyklu GEN – Galerii elity národa, pak bych ocenila, že je to o lidech, kteří zviditelnili naši zemi ve světě a dokázali to většinou svou pílí a poctivou prací.

Neuvažuji nad charakteristikou elity národa, ale nad charakterem každého jednotlivce, kterého poznám – cenná je pro mne pracovitost, upřímnost, odvaha a skromnost.

Vy jste natočila portrét Radka Baboráka. Z jakých důvodů padla Vaše volba právě na něj?

Radka Baboráka jsem zvolila proto, že je to výborný, světově proslulý hornista a já jsem s hornou vyrůstala. Můj otec i dědeček byli hornisté. Otec nejprve v České filharmonii, potom v Národním divadle, dědeček v Symfonickém orchestru Českého rozhlasu. Hornu jsem slyšela, když jsem se každý den vracela ze školy, chodila jsem do divadla na představení, kde táta hrál, a sama jsem se chtěla věnovat profesionálně hudbě. Hrála jsem na příčnou flétnu. Jsem ráda, že jsem Radka zvolila, protože kromě toho, že je skvělý hornista a dirigent, je to taky báječný člověk, poctivý, pracovitý a skromný.

Jaký je váš vztah k cyklu GEN a co byste chtěla, aby sledování krátkých dokumentů u diváků vyvolalo?

GENu si vážím, protože jeho idea vzešla od Fera Feniče, mého pedagoga z FAMU, a myslím, že v zásadě je dobrá. Lidé se seznamují s těmi, kdo nás proslavili v zahraničí, a alespoň na malé ploše nahlédnou do jejich soukromí.

I když mě mrzí, že stopáž dílu je krátká, cyklu si cením – je vždycky dobré, když se točí o těch, kteří něco dokázali.

Jaroslav Brabec

Kdo podle Vás patří k elitě národa? Jaké charakteristiky by taková osobnost měla mít?

Elita je něco, čím se nějaká entita odlišuje od jiné a je na to hrdá. Takže bych byl rád, kdyby se konečně i „normální“ lidé začali zajímat o ty, kteří v sobě nesou geny hodné respektu a klonování, a naše hrdost by měla spočívat v respektování hodnot, kterým možná ani moc nerozumíme, protože předbíhají naše chápání. Budoucnost teprve zhodnotí význam oné elity a jistě to nebude ta část „celebrit“, jejichž jediný přínos jsou silikonové přednosti fyzických parametrů, protože ty další aktivity už tak atraktivní nejsou.

Je v nás stále zakořeněná ona socialisticko-hospodská míra posuzování, takže ten, kdo je nějak výjimečný, ten je taky podezřelý. Národ se neposune kupředu, pokud nebude mít ony elity, které vytvoří vzory hodné následování. Funguje to u sportu, proč asi? Hodnota není průměr, průměr je možnost ovládat, nikoliv vítězit.

Vy jste natočil portrét Stanislava Kolíbala. Z jakých důvodů padla Vaše volba právě na něj?

Sochaře Stanislava Kolíbala znám víc než třicet let a jeho dílo i jeho samotného mám nesmírně rád. Asi bych měl spíš říct, že si jej velmi vážím, což je fakt, ale to je patrně v mém vztahu ke Stanislavovi málo. Je to umělec, jehož význam je v kontextu evropského, ale i světového umění daný a nezpochybnitelný, a přesto je v Čechách známý především v kruzích uměnilovných a odborných. GEN je tak velmi vhodnou intervencí do domácností lidí, kteří by se o práci Stanislava Kolíbala dozvídali jen velmi obtížně.

Jaký je váš vztah k cyklu GEN a co byste chtěl, aby sledování krátkých dokumentů u diváků vyvolalo?

Když byly první série GENŮ a GENUSŮ, které vyrábělo Febio, za což vzdávám Ferovi Feničovi hold a upřímné díky, natočil jsem Karla Malicha, Karla Nepraše, Adrienu Šimotovou, Bořka Šípka a Jiřího Kyliána. Všechna setkání si velmi vážím a ze setkání s Bořkem se zrodilo naše velmi intimní a opravdové přátelství. Ty ostatní jsem znal již předtím. Byl bych rád, kdyby se GEN, tak jak je nyní koncipován, opět pokusil zdvihnout bahno průměru a ukázat lidem, co sedí u televize, že mají vedle sebe osobnosti, které nejsou denně v bulváru, protože tam jednoduše být nepotřebují, ale že je dobré se s jejich prací, tvorbou i tváří seznámit, a pokud se opět někde objeví zmínka o takovém člověku, aby se sami, ti, diváci, zajímali o nové události, vážící se k tomu jménu.

Martin Štoll

Kdo podle Vás patří k elitě národa? Jaké charakteristiky by taková osobnost měla mít?

Elitou rozumím člověka nebo skupinu lidí, kteří ve svém oboru nastavují laťku výš, než je obecně požadováno, aniž by museli být obecně známí nebo dokonce populární (rozhodně se tento pojem nekryje s pojmem celebrita), anebo totéž nastavují nebo dosahují svými morálními a občanskými postoji. Ideální je, když se obě tyto roviny, profesní i občansko-morální, vyskytují najednou. To je ovšem velmi vzácné.

Vy jste natočil medailonek Zdeňka Sternberga. Z jakých důvodů padla Vaše volba právě na něj?

Právě u pana Sternberga se vyskytuje obojí. Je to člověk, který by se mohl hlásit ke všem elitám českých dějin v průběhu staletí, který pochází z jednoho z nejstarších českých šlechtických rodů, ale zároveň svým vlastním životem dokázal, že stojí zcela mimo politické proudy a převratné změny, které za svých 93 let zažil. Ať už prožil 20. století jako majitel hradu Český Šternberk nebo jako příslušník PTP či emigrant, morální a etické postoje si zachoval a stojí, řekl bych, nad staletími. Myslím, že u něj je slovo elita zcela nezpochybnitelné, ačkoliv (právě proto) on to nerad slyší, je nesmírně skromný a zároveň vnitřně vznešený.

Jaký je váš vztah k cyklu GEN a co byste chtěl, aby sledování krátkých dokumentů u diváků vyvolalo?

V souladu s otcem projektu Fero Feničem se domnívám, že je to prezentace určitých kvalitních vzorů, které dnes česká společnost postrádá. Je dezorientovaná, nevíme, jestli patříme na východ, nebo na západ, vlastně není úplně jasná odpověď na naši národní otázku Kde domov můj? Věřím, že možnost setkání s kvalitními lidmi, ať už ve svých profesích, nebo ve svých postojích, může přinést svým způsobem i národní povzbuzení, když už ne probuzení.

Vladimír Michálek

Kdo podle Vás patří k elitě národa? Jaké charakteristiky by taková osobnost měla mít?

Spojení slov elita národa vzniklo v první sérii krátkých dokumentů. Mně se toto sousloví trochu přičí a myslím, že není úplně správné. Celý cyklus vnímám jako portrétování lidí, kteří svou pílí a talentem dosáhli jistého uznání či se zasloužili o zviditelnění naší republiky. Je tu i naděje, že se stávají jistým příkladem pro další generace.

Vy jste natočil medailonek Evy Herzigové. Z jakých důvodů padla Vaše volba právě na ni?

To, že jsem natočil portrét Evy Herzigové, je asi proto, že se známe. Vážou nás spolu severní Čechy, odkud oba pocházíme. Též asi, že jsme spolu pracovali a pracujeme dodnes.

Jaký je váš vztah k cyklu GEN a co byste chtěl, aby sledování krátkých dokumentů u diváků vyvolalo?

GEN by mohl přinést, mimo jiné, určitou dávku sebevědomí pro diváka. To, že portrétovaní jsou lidé ze svalů a kostí, že se neliší až tak od běžné populace. To, co dělají, je svým způsobem dostává do pozice vzorů. A když má národ dobré vzory, tak je i naděje, že se najdou další, kteří je budou následovat.

Břetislav Rychlík

Kdo podle Vás patří k elitě národa? Jaké charakteristiky by taková osobnost měla mít?

Na to se dá těžce odpovědět, protože každý člověk to vnímá odlišně. Jsou elity mocenské, elity ve svém oboru, ale já to vnímám spíše jako lidi s darem, talentem, charismatem, mimořádnými vlastnostmi, kteří posouvají společnost, vnášejí do ní impulsy, inspirují svými postoji, činy, myšlenkami, dílem, morálkou, prací, výkony... Dosadte si, co je libo.

Vy jste natočil medailonek Milana Uhdeho. Z jakých důvodů padla Vaše volba právě na něj?

GEN o Milanu Uhdem mi nabídl Fero Fenič a já jsem byl rád. Známe se s Milanem dlouhá léta, ještě z časů, kdy se mu lidé vyhýbali, a jsme přátelé. Přesto, že o něm mnohé vím, a co nevím, Milan na sebe pověděl ve svých vzpomínkách, tak jsem ten portrét točil rád, abych se dozvěděl ještě víc.

Jaký je váš vztah k cyklu GEN a co byste chtěl, aby sledování krátkých dokumentů u diváků vyvolalo?

V minulosti jsem natočil dva GENy, fotografa Josefa Koudelku a básníka a politického vězně Zdeňka Rotrekla, protože jsem Fero Feničovi žertem tvrdil, že v GENU je málo Moravanů a Slezanů, a on okamžitě zareagoval. Tato pozice portrétisty Moravanů už mi zůstala, po Milanu Uhdem mám natočit ještě Karla Holomka. A přeju si, aby diváci, zvláště v této době falešných proroků, útoků na vzdělané a schopné lidi, rozeštvávání společnosti, převrácení tradičních, prastarých hodnot, vnímali poselství těchto našich spoluobčanů citlivě a přemýšleli o něm.

Viktor Polesný

Kdo podle Vás patří k elitě národa? Jaké charakteristiky by taková osobnost měla mít?

Elita národa jsou lidé, kteří mají svoji historii, silný životní příběh. Lidé, kteří o něco usilovali a dokázali to. A dokazují stále.

Vy jste natočil medailonek Vladimíra Beneše. Z jakých důvodů padla Vaše volba právě na něj?

Prof. Vladimír Beneš je právě taková osobnost. Je ve svém oboru jeden z nejuznávanějších odborníků na operace mozku, jeden z nejvýznamnějších neurochirurgů na světě. Má jednu výbornou vlastnost – nebere se vážně.

Jaký je váš vztah k cyklu GEN a co byste chtěl, aby sledování krátkých dokumentů u diváků vyvolalo?

GEN je potřebný. Přivádí na obrazovky lidi, kteří se tam, oproti bezvýznamným a zapomenutelným politikům, necpou. Sledování toho cyklu by mělo vyvolat u lidí pocit hrdosti a sebevědomí. Teď je nejvíc třeba zbavit se komplexů, strachu a přikrčenosti. GEN, to jsou pozitivní příklady naplno a často statečně prožitých lidských životů. A snad jsou inspirativní.

Tereza Kopáčová

Kdo podle Vás patří k elitě národa? Jaké charakteristiky by taková osobnost měla mít?

Elitou národa jsou pro mne kultivovaní lidé, kteří se svou pilnou prací o něco důležitého snaží, čímž potažmo mají sílu a moc kultivovat i jiné.

Vy jste natočila medailonek bratrů Bubeníčků. Z jakých důvodů padla Vaše volba právě na ně?

Dětství a mládí, resp. než u mne zvítězil film, jsem věnovala tanci a občas se mi po tomhle oboru zasteskne. A má to souvislost i s kultivovaností z první odpovědi – myslím, že tanec kultivuje tělo i ducha obzvlášť účinně. U bratrů Bubeníčků je navíc zajímavé přidané téma – hledání vlastní identity – u dvojčat tanečníků úplně hmatatelné.

Jaký je váš vztah k cyklu GEN a co byste chtěla, aby sledování krátkých dokumentů u diváků vyvolalo?

GEN mám tak sentimentálně ráda, že jsem nedokázala odmítnout, i když se mi do dokumentů už vůbec nechce. Mám ho ráda nejen proto, že jsem byla nejmladší režisérkou (a můj táta nejstarším režisérem) původního cyklu. V 90. letech to byl pro nás všechny velmi důležitý projekt s obrovskou sledovaností (některé díly měly dnes už nepředstavitelných 60 % i víc), který zmapoval nejen elitu národa, čímž určitě přispěl k našemu národnímu vědomí a sebevědomí, ale vlastně taky velmi přesně zmapoval stav porevoluční dokumentaristiky. Ostatně napsala jsem o tom diplomku, čímž chci především doložit roli GENU v mém životě.

Ráda bych, aby jednotlivé portréty zase připomněly, že když člověk najde svou cestu a opravdu se snaží, uspěje. Jasně, že by bylo krásné, kdyby v nás zase vyvolal aspoň trochu národní hrdosti, má-li televize ještě tu moc.

Daniel Špinar

Kdo podle Vás patří k elitě národa? Jaké charakteristiky by taková osobnost měla mít?

Do elity národa patří dle mého člověk, který ve svém oboru dostal vrcholu, který je svou prací inspirací pro národ a svým působením přesáhl i kontext České republiky.

Vy jste natočil medailonek Štefana Margity. Z jakých důvodů padla Vaše volba právě na něj?

Ta volba byla velmi přirozená, protože Štefana díky své režijní práci dobře znám. Obdivuji jeho vůli, pracovitost a radost ze života. Je člověkem okamžiku a maximálního prožitku. Jeho životní cesta je velice pestrá, poučná a inspirativní. Štefan je opravdová hvězda a dosáhl velkých mezinárodních úspěchů na poli operního zpěvu. Mám ho moc rád!

Jaký je váš vztah k cyklu GEN a co byste chtěl, aby sledování krátkých dokumentů u diváků vyvolalo?

GEN byl pro mě vždycky ohromně inspirativní! Setkat se s osobnostmi, které dokážou člověka motivovat v životě, být „jen“ skrze televizní obrazovku, je strašně důležité!

Hana Pinkavová

Kdo podle Vás patří k elitě národa? Jaké charakteristiky by taková osobnost měla mít?

S tímto slovem hlavně média často handlují a jeho přesný význam znehodnocují. Elitou často nazývají ty, kteří se dostali na výsluní popularity, a to všemožnými způsoby. Popularita vždy neznamená kvalitu. Pro mě jsou elitou osobnosti, které dokázaly posunout laťku lidských schopností a umu (ve všech oborech našeho konání), byli odvážní a zásadoví a mohli by být morálním i duchovním vzorem a inspirací. Můžou to být i zcela neznámí a zapomenutí jedinci. Věřím, že i ti se budou v obnoveném GENu objevovat. Stejně tak bych si přála, aby nebyla „omíláná“ zprofanovaná jména, o kterých se už mnoho natočilo.

Vy jste natočila medailonek Jožky Černého. Z jakých důvodů padla Vaše volba právě na něj?

Jožku Černého jsem si sama nevybrala, nabídl mi ho Fero Fenič. Možná proto, že jsem děva z Moravy.

Jaký je váš vztah k cyklu GEN a co byste chtěla, aby sledování krátkých dokumentů u diváků vyvolalo?

GEN byl výborný nápad. Jsem hrdá na to, že jsem se mohla podílet na několika dílech před dvaceti lety. Atmosféra tvořivosti ve Febiu byla úžasná. Fero Fenič dokázal kolem sebe soustředit schopné, zapálené autory a tvůrce, byl správně přísný a nikdy se nestalo, že by „brány“ této jedinečné filmové společnosti opustil nějaký „šunt“. Čas prověřil, jak smysluplné a cenné bylo vytvoření „galerie“ osobností, které cosi znamenaly, dokázaly a na které můžeme být jako národ hrdí. Proto jsem velice ráda, že se znovu GEN dostane na obrazovky České televize.

Bylo by hezké, aby si diváci uvědomili, že úspěch, kvalita, vybočení z řady a šedivosti i prosazení se jde ruku v ruce s odříkáním, řeholím, často samotou a nepochopením. Přála bych si, aby GENy inspirovaly diváky k vlastní aktivitě, vypuštění stavidel zvědavosti, tvořivosti a touze pro něco zahořet.

Karel Smyczek

Kdo podle Vás patří k elitě národa? Jaké charakteristiky by taková osobnost měla mít?

Elita národa? Bez velkého špekulování bych řekl, že jsou to ti, kdo vynikli ve svém oboru. Posunuli nějakou oblast lidské činnosti a přináší to užitek také ostatním. Tím co vytvořili, ale často také svým životem jsou hodni následování.

Vy jste natočil medailonek Petra Pitharta. Z jakých

důvodů padla Vaše volba právě na něj?

To je prosté: Pana Pitharta si už dlouho velice vážím. Navíc jsem tak nějak tušil, že bychom mohli „na sebe slyšet“. Ale místo vzletných slov plných obdivu řeknu ještě jeden argument – bydlíme blízko sebe, a tak jsem to neměl daleko do práce.

Jaký je váš vztah k cyklu GEN a co byste chtěl, aby sledování krátkých dokumentů u diváků vyvolalo?

Na tuto otázku snad nejlépe odpovím vzpomínkou z prehistorie GENU. Fero mi o svém záměru kdysi nadšeně vyprávěl. Smyslem bylo v té době ukázat, že u nás žije mnoho lidí, na které můžeme být právem hrdí. Na které je třeba upozornit. Dnes to možná vypadá trochu nadneseně, ale padala i slova jako „sebevědomí národa“. Vzory. Různě jsme to rozebírali, ale já jsem ve skrytu duše nějak nevěřil, že by se tak rozsáhlý projekt mohlo vůbec podařit uskutečnit. Tenkrát tady ještě takové dokumentární cykly nevznikaly. Už jenom sestavení základního týmu nebyla žádná legrace. Vidíte, a jak jsem dneska rád, že jsem mohl natočit tyto malé portréty s celou řadou významných sportovců, skvělých lékařů nebo také s Františkem Vláčilem.

A dnes? Slovo elita dostává v poslední době trochu posunutý význam. Pokračování GENU snad, mimo jiné, připomene, že ne každý, o kom se píše v novinách, je skutečně „výkvětem“ společnosti.

Olga Sommerová

Kdo je podle Vás elita národa? Jaké charakteristiky by měla mít?

Elitou národa jsou Bohem nadaní jedinci, kteří ve vědě, umění a občanském životě vztyčují maják, zářící jako meta, která posouvá hodnoty národa od profánních ke kulturním a duchovním. Jedince, který svému skvělému dílu a činům obětuje kus svého já, je originální, posedlý, pracovitý, ale i pokorný, patří do elity národa. Dílo a příklad takových lidí nás osvobozuje, naplňuje krásou a nadějí, zvyšuje hodnotu celého národa.

Natočila jste portrét Viktora Preisse. Z jakých důvodů padla Vaše volba právě na něj?

Jsem si jista, že obdiv k mistrovství v jakémkoliv oboru lidského snažení je nám daný, těšíme se z něho, obohacuje nás. A herectví je disciplína viditelnější než třeba vědecká tvorba, která by si zasloužila náš respekt právě tak. Viktor Preiss je mistrem svého oboru v tolika rozličných podobách a rolích, které za celý svůj profesní život vytvořil a musel prožít. Když jsem s Viktorem procházela krok za krokem jeho rodovou minulost při natáčení cyklu Tajemství rodu, byl to tak intimní zážitek, jako když pročítáte něčí deník. Toto spojení až spikleneckví nás sblížilo, stali jsme se přáteli, kteří se respektují a obdivují, profesně i lidsky. Viktor je dobrý člověk, a jak pravil Beethoven, být dobrým člověkem je největší výsada lidství.

Natočila jste také GEN Jiřího Bradyho...

Když přijel v říjnu Jiří Brady do Prahy a strhla se kolem něj mela kvůli tomu, že mu Zeman odmítl udělit Masarykův řád, zavolal mi Fero Fenič, jestli bych o Bradym nenatočila GEN. S manželou Bradyovými jsme se na deset minut sešli v České televizi a Fero svou příslovečnou výmluvností přesvědčil Jiřího Bradyho, aby do toho šel. Pro mě to ale byla šílená situace, protože o Bradyho se všichni přetahovali, a já měla nakonec jediný den, bylo to 28. října, kdy jsem s ním jela natáčet do Terezína, odkud byl v šestnácti letech deportován do Osvětimi. Mám několik přátel, kteří přežili Osvětim, a jedním z nich je lékař Miloš Povondra. Když slyšel v televizi, že Bradymu po příjezdu na osvětimskou rampu poradil jeden český vězeň, jak se má chovat, zjistil, že tím vězněm je on, můj kamarád Miloš. Tak jsem je propojila a napsali si e-maily o tom, jak to tenkrát bylo. Jiří Brady je výjimečný člověk, po ruské okupaci pomáhal krajanům, kteří emigrovali do Kanady, a po revoluci zorganizoval finanční sbírku, bylo to sto tisíc dolarů, pro rozjezd tehdy samizdatových Lidových novin. Jsem ráda, že jsem s ním jeden den mohla být.

Jaký je váš vztah ke GENU a co byste chtěla, aby sledování cyklu u diváků vyvolalo?

GEN byl v devadesátých letech ostře sledovaným prestižním cyklem, pamatuju si, že těsně před nástupem Novy v roce 1994 měl můj GEN o historičce fotografie, chartistce Anně Fárové sledovanost čtyřicet procent. GENŮ a GENUSŮ jsem natočila patnáct, prvním byl portrét Václava Malého, druhým Olgy Havlové. Třetím film o mém manželovi Janu Špátovi. A potom to byl spisovatel Ivan Klíma, herci Josef Kemr, Iva Janžurová a Vlasta Chramostová, gymnastka Věra Čáslavská, dramatik František Pavlíček, biskupka Jana Šilerová, chartistka Dana Němcová. Co bych chtěla, aby cyklus u diváků vyvolal? Jsem poněkud skeptická, protože vidím, že u nás i ve světě nejsou elity slyšet. Spíš chci říct, že český národ, který se opět uzavřel do ulity soukromých životů a konzumu, nechce elitám naslouchat. A to je cesta do duchovní chudoby a nesvobody.

ZAJÍMAVOSTI

- **Pořad GEN – Galerie Elity Národa** nabídl Fero Fenič tehdejší Československé televizi na jaře 1992 s tím, že předpokládá rozpad Československa a bylo by vhodné se vznikem nového státu posilnit komunismem narušené sebevědomí občanů.

- Dne 28. října 1992 na nádvoří Pražského hradu proběhl **první natáčecí den** – tehdy devěťadvacetiletý Igor Chaun, jeden ze studentských lídrů Sametové revoluce, začal natáčet GEN Pavla Tigrida.

- **V rychlém tempu vznikla i znělka cyklu:** doslova „na koleně“, v malém ateliéru v Karlíně. Na dlouhý kuchyňský stůl bylo nasypáno několik pytlů písku a kameraman Jaroslav Brabec si udělal ze dvou židlí „nadhled“. Kamenem úrazu se však stala stopa. Postupně své chodidlo otiskli do písku všichni přítomní – ale kameraman nebyl spokojen, stopy byly ploché. Tak se ve znělce nakonec ocitl otisk nohy samotného Fera Feniče, jehož stopa se ukázala jako jediná vyhovující...
- **Pořad GEN – Galerie Elity Národa měl svoji předpremiéru 22. 12. v hudebním klubu Mišmaš, nově vzniklém v prostorách bývalého kina Letná. Zúčastnili se jí nejvyšší představitelé státu: prezident Václav Havel i předseda vlády Václav Klaus.** Všem zazpívala jazzová legenda Vlasta Průchová píseň „Docela všední, obyčejný den...“
- **Nejzvláštnější podmínku k natáčení si určil Michael Kocáb.** Chtěl být natočen na Karlově mostě v prvních ranních hodinách nově vzniklého českého státu 1. ledna 1993.
- **Pořad GEN – Galerie Elity Národa vstoupil na televizní obrazovky čtyři dny po vzniku samostatné ČR: v pondělí 4. ledna 1993 ve 20.00 hod. na prvním programu České televize,** který vznikl zánikem federální F1.
- **První díl byl věnovaný tehdejšímu nejvyššímu ústavnímu činiteli země Václavu Klausovi pohledem Juraje Jakubiska** (Václav Havel byl zvolen prezidentem nově vzniklé ČR až 26. 1. 1993). Podle tehdejších průzkumů sledovanosti ho sledovalo šedesát procent obyvatel České republiky. Této sledovanosti už nikdy v novodobé historii České televize, ani nově vzniklých komerčních televizí, nedosáhl žádný jiný dokumentární pořad.
- **Délka portrétu 14 minut se také zcela vymykala (a dodnes vymyká) televizním programovým schémátům.** Fero Fenič ji obhajoval tím, že je to dokument „na vypití jedné kávy“, který chce oslovit i ty diváky, kteří jinak dokumenty nesledují.

- **Portréty některých osobností vznikly jen díky tomuto cyklu** (např. **Olgy Havlové, Ester Krumbachové** a několika dalších osobností), jiné díky GENU vešly poprvé do veřejného povědomí (např. **Jan Kaplický, Bořek Šípek, Eva Jiřičná, Václav Vojta, Jan Švejnar** a další).
- První dvě řady byly spojené s největšími režisérskými osobnostmi té doby. GEN točili třeba **Věra Chytilová, Jan Němec, Jiří Menzel, Jaromil Jireš, Jan Špáta, Otakar Vávra, Ester Krumbachová, Ladislav Smoljak, Juraj Jakubisko**, jako režiséři dokumentu tehdy debutovali i **Jiří Suchý a Michael Kocáb**.
- **V roce 2017 by mělo být odvysíláno 50 dílů, které bude realizovat zhruba 47 režisérů.** Protože autor projektu zve k režii jen respektované tvůrce, měl by se cyklus stát také přehlídkou české režisérské elity.
- **K režii byly poprvé přizvány i osobnosti z jiných uměleckých oborů: výtvarník David Černý, divadelní režiséři Dan Špínan a Jakub Špalek, jazzman Martin Kratochvíl, nebo hudebník Ondřej G. Brzobohatý. Jako režiséři dokumentu budou debutovat tvůrci hraných filmů Saša Gedeon, Václav Marhoul nebo Jiří Mádl.** Ten bude zatím i nejmladším režisérem (30 let) v této sérii.
- **Dosud nejstarším režisérem cyklu byl Otakar Vávra.** V době natáčení Genusu (1995) o Lídě Baarové mu bylo 84 let. Díky němu se s ní mohl po 40 letech znovu setkat v Salzburgu.
- **Nejmladším režisérem cyklu byla Tereza Kopáčová.** Portrét Karla Gotta natočila ve věku 24 let (rok 1993) jako studentka FAMU. V roce 1997 pak absolvovala školu diplomovou prací: „Cyklus GEN – jeho tvůrce, kritici a diváci“.
- **Nejstarší osobností dosud zaznamenanou v GENU byl Jindřich Kolowrat ve věku 96 let, nejmladší pak Jaromír Jágr. Do Galerie elity národa vstoupil ve věku pouhých 21 let.**
- **Nejstarší osobností, kterou představí nová série GENU, bude také šlechtic: Zdeněk Šternberg ve věku 93 let. Nejmladší osobností by měla být Petra Kvitová ve věku 26 let.** Dosavadní věkové rekordy z minulých sérií tak překonány nebudou.
- **Nejen jako režiséři za kamerou, ale pak i jako osobnosti GENU před kamerou stáli: Otakar Vávra, Věra Chytilová, Jiří Menzel, Jan Špáta, Ester Krumbachová, Jiří Suchý, nebo Michael Kocáb.**
- **Největší zájem režisérů byl o fotografa Jana Saudka.** Jeho portrét chtělo točit 17 režisérů. Vybrána byla Irena Pavlásková, kterou toto setkání natolik ovlivnilo, že později napsala a natočila i celovečerní film na motivy jeho života.

- **Nejpotentnější portrétistka cyklu:** Olga Sommerová – natočila 15 osobností.
- **Nejpotentnější portrétista cyklu:** Jan Špáta – natočil 13 osobností. Za GEN o Jiřině Bohdalové a Vlastimilu Brodském byl oceněn Cenou české kritiky.
- **Ve šlépějích svých rodičů teď bude kráčet i jejich dcera** – režisérka Olga Špátová (32 let). Jako jedna z mála natočí portréty hned 2 osobností, a zařadí se tak mezi nejpotentnější portrétisty této série, ve které ostatní režiséři budou točit jen po jednom díle.
- **Pořad GEN vyvolal i zájem nakladatelů a stal se prvním televizním dokumentárním projektem, který u nás vyšel i v knižní podobě.** Již v závěru roku 1993 vydalo olomoucké nakladatelství Hájek první díl knihy GEN. V roce 1995 pak ve vydavatelství Fischer vyšly další 4 díly s kompletní sestavou první stovky osobností cyklu.
- **Označení „GEN“ časem zlidovělo:** dostalo se na maturitní tabla, kolovala spousta anekdot, byl napodobován a stal se synonymem pro krátký portrét nějaké osobnosti. Dokázal sparodovat i sám sebe, když **na závěr první stodílné série vznikl 101. velmi speciální díl pro silvestrovské vysílání 1994 - byl to portrét legendární pornohvězdy českého původu Dolly Buster...**
- **Slovenská televize vysílá od jara 2008 vlastní GEN.SK** – je tak prvním českým dokumentárním projektem licencovaným do zahraničí.
- GEN najdete také na facebooku: www.facebook.com/galerieelitynaroda

Představení prvních dílů cyklu GEN ve vysílání ČT1

neděle 15. ledna

Hana Zagorová I ČT1 I 20:00

Scénář a režie: Fero Fenič

Česká zpěvačka, textařka, herečka a moderátorka, devítinásobná držitelka Zlatého slavíka.

neděle 22. ledna

Zdeněk Sternberg I ČT1 I 20:00

Scénář a režie: Martin Štoll

Český potomek starobylého šlechtického rodu Šternberků, vlastník hradu Český Šternberk a zámku Březina.

neděle 29. ledna

Dana Drábová I ČT1 I 20:00

Scénář a režie: Pavel Jandourek

Česká jaderná fyzička, předsedkyně Státního úřadu pro jadernou bezpečnost a krotitelka všech evropských protijaderných aktivistů.

neděle 5. února

Petr Pithart I ČT1 I 20:00

Scénář a režie: Karel Smyczek

Český politik, chartista, první porevoluční předseda české vlády a první předseda Senátu ČR.

neděle 12. února

Eva Herzigová I ČT1 I 20:00

Scénář a režie: Vladimír Michálek

Češka, která dobyla svět jako topmodelka, herečka a návrhářka.

neděle 19. února**Jiří Drahoš I ČT1 I 20:00**

Scénář a režie: Oskar Reif

Český fyzikální chemik a univerzitní profesor, současný předseda Akademie věd České republiky.

neděle 26. února**Jiří a Otto Bubeníčkoví I ČT1 I 20:00**

Scénář a režie: Tereza Kopáčová

Čeští tanečníci, hudební skladatelé, scénografové, narození jako jednovaječná dvojčata.

neděle 5. března**Martina Sáblíková I ČT1 I 20:00**

Scénář a režie: Igor Chaun

Česká rychlobruslařka na dlouhých tratích, trojnásobná olympijská vítězka a několikanásobná mistryně České republiky, Evropy i světa, držitelka světových rekordů.

neděle 12. března**Viktor Preiss I ČT1 I 20:00**

Scénář a režie: Olga Sommerová

Český herec, kterého si diváci oblíbili jak v divadle, ve filmu, v televizi, tak v rozhlase.

neděle 19. Března**Jožka Černý I ČT1 I 20:00**

Scénář a režie: Hana Pinkavová

Český zpěvák je jedním z nejznámějších interpretů moravských lidových písní.

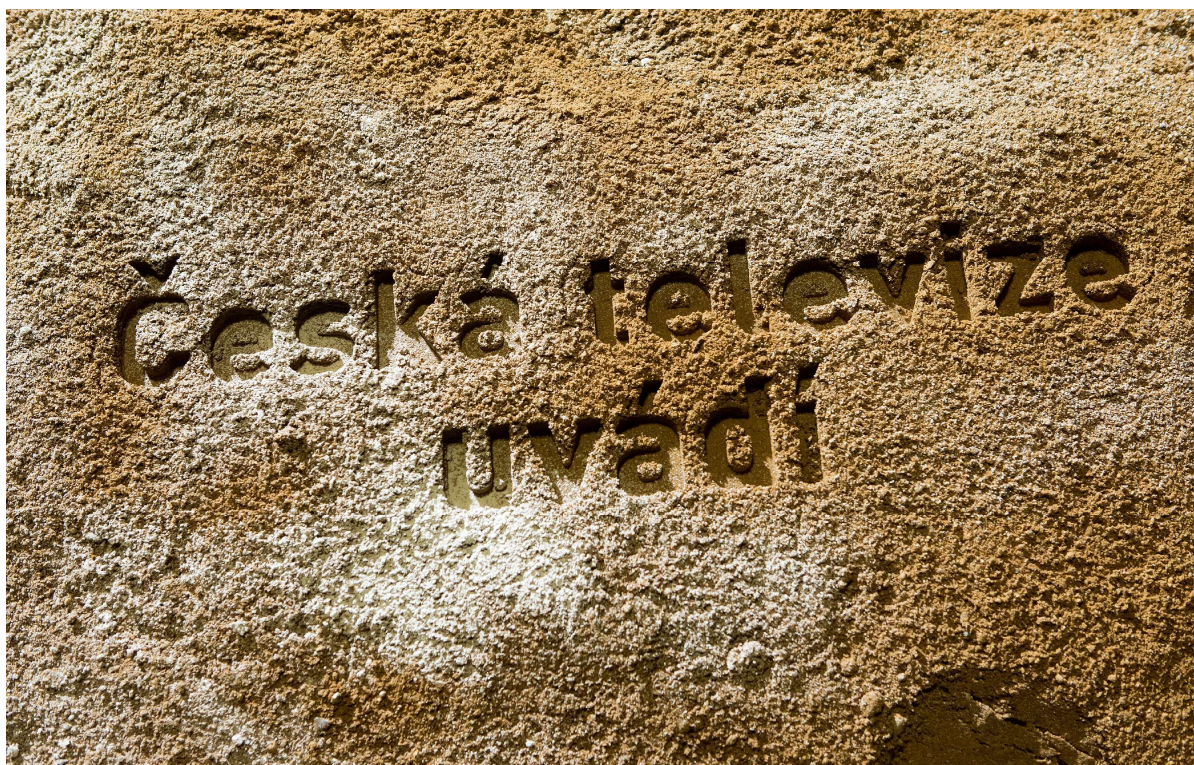
vedoucí projektu: Fero Fenič

scénář a režie: Olga Sommerová, Vladimír Morávek, Martin Štoll, Fero Fenič, Karel Smyczek, Pavel Jandourek, Igor Chaun, Oskar Reif, Vladimír Michálek, Hana Pinkavová, David Ondříček, Roman Vávra, Petr Nikolaev, Jiří Strach, Alena Činčerová, Břetislav Rychlík, Michal Herz, Dušan Trančík, Tereza Kopáčová, Petr Zelenka, Dagmar Smržová, Viktor Polesný a další

vedoucí výroby: Ondřej Lácha

dramaturgie: Jan Smrž, Hana Stibralová

kreativní producentka: Alena Müllerová

Kontakt pro média

Daniel Maršalík

Tel.: (+420) 261 137 521

Mob.: (+420) 606 464 922

daniel.marsalik@ceskatelevize.cz

Fotografie

<ftp://ceskatelevize.cz/>

pavel.kral@ceskatelevize.cz